

наданням публічних послуг: навч.-практ. посіб. / за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. Харків: Право, 2014. 227 с.

3. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

4. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.

Золотарьова Ольга Ігорівна,
аспірант кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

На сьогодні в Україні та в країнах Європейського Союзу збільшилась кількість правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством. Домашнє насильство стало національною проблемою. Воно має специфічні ознаки, по-перше, належить до соціальної сфери, по-друге пов'язане з сімейно-побутовими відносинами, по-третє особливості покарання за вчинення домашнього насильства.

В Україні за вчинення домашнього насильства передбачається адміністративна та кримінальна відповідальність. За вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування – адміністративна відповідальність [1]. За вчинення домашнього насильства, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах – кримінальна відповідальність [2].

В Європі вважалось домашнім насильством лише застосування до одного із членів родини фізичного насильства, а саме фізичної сили. Надалі до домашнього насильства включили психологічне, емоційне, економічне та сексуальне насильство. За вчинення цих видів насильства були визначені покарання від адміністративного до кримінального. Так, у Швеції, Фінляндії та Норвегії за вчення домашнього насильства в будь-якій формі кривдників притягли до кримінальної відповідальності. [3, с. 46].

Наприклад, приводом для подання позову в суд на одного з подружжя є емоційна сварка, під час якої вживалась нецензурна лайка, образи, погрози. Відповідальність за ці дії може бути у вигляді штрафу та ухвалення припису про заборону спілкування чи позбавлення волі до 2 років. У Швеції заборонено карати дитину фізично. Крім того, до дітей не можна підвищувати голос, залишати дитину вдома одну (до 12 років). Якщо надійде скарга на такі дії, то дитину можуть забрати до притулку [4, с. 705]. Цікавим є правило «відритого вікна», яке застосовується у Швеції, Норвегії та Фінляндії. Щоб запобігти домашньому насильству, вікна в будинках не прикривають ні ролетами, ні фіранками. Так можна запобігти домашньому насильству, адже сусіди чи прості перехожі бачать, що відбувається за стінами будинку.

Кримінальна відповідальність за домашнє насильство передбачена і у Англії. Кодекс королівських прокурорів (Розділі 76 Закону про серйозні злочини 2015 року) встановлює злочин, пов'язаний із контрольною та примусовою поведінкою в інтимних або сімейних стосунках. Правопорушення охоплює як емоційне, так і фінансове насильство, і робить їх злочином. Прикладом домашнього насильства є: ізоляція людини від друзів і родини; позбавлення жертви їх основних потреб, примусовий борг, контроль над витратами, банківськими рахунками, інвестиціями, іпотечними кредитами, виплатами, сексуальні та насильницькі дії та дії, пов'язані з переслідуванням і домаганнями. Ці правопорушення часто вчиняються між нинішніми або колишніми інтимними партнерами і часто може бути способом застосування влади та контролю під час та/або після стосунків [5]. Також у Англії перед початком стосунків чи укладанням шлюбу, партнера можна перевірити на причетність до правопорушення щодо домашнього насильства. Адже такі випадки вносяться до реєстру правопорушень.

У Німеччині лише в 2016 році було прийнято закон, що встановлює відповідальність за сексуальні злочини щодо партнера. Він передбачає, що будь-які сексуальні дії щодо партнера є зґвалтуванням, навіть якщо жертва не чинить активного опору (які виражаються в діях чи навіть жестах протесту). Також є відповідальність за сексуальне домагання до жінок [40]. Протягом 3 місяців з дня вчинення домашнього насильства, жертва має право заявити до поліції. За вчинення домашнього насильства передбачена лише кримінальна відповідальність [6].

Шокуючим є те, що у Болівії, Камеруні, Коста-Ріці, Ефіопії, Лівані, Перу, Румунії, Уругваї та Венесуелі кривдник може уникнути покарання за насильство, якщо запропонує жертві одружитись і вона дасть згоду [3, с. 15-16].

Проблема домашнього насильства є не лише національною проблемою, а й такою, що існує на міжнародному рівні. Україна може запозичити європейський досвід у застосуванні інституту пробації і медіації як заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української РСР від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

2. Кримінальний кодекс України; Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Галай А. О., Галай В. О. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству. Київ: КНТ, 2014. 160 с.

4. Хохлова Д. А. Проблема домашнього насильства: міжнародний досвід в державах ЄС та Україні. XX Всеукраїнська наукова конференція з кримінології для студентів, аспірантів та молодих вчених. м. Харків, 16 листопада 2020 р. С. 705.

5. Old Bailey Solicitors. What are the possible charges and potential sentences for Domestic Abuse? URL: <https://www.oblaw.co.uk/what-are-the-possible-charges-and-potential-sentences-for-domestic-abuse/> (accessed: 12.03.2022).

6. Злочин і кара: чому в Європі сімейне насильство під табу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2360665-zlocin-i-kara-comu-v-evropi-simejne-nasilstvo-pidtabu.html> (дата звернення : 12.03.2022).

7. Кримінально-процесуальний кодекс Федеративної Республіки Німеччини (1950 р., зі змінами 2014 р.) (витяги, пов'язані з насильством щодо жінок і домашнім насильством) (англійською). URL: <https://legislationline.org/taxonomy/term/21926> (дата звернення : 12.03.2022).